

սամ իլլովցի, ամուսնացած: Տէր Կղեմէսի աշակերտ է, մեր Դանքով ձեռնադրուեցաւ, և եթէ չեմ սխալիր 32 ամեայ է: Գիտէ լաւ տաճկերէն, թաթաւերէն, լատիներէն, և հայերէն: Գրաբար լեզուին ևս հմուտ է, քաջ ակոյեան սուրբ հաւատոյ, որուն ապացոյցը՝ զանազան առիթներու մէջ տուաւ, մանաւանդ երկու տարի առաջ՝ ի Վարչախա, ուր ըստ յանձնարարութեանս Կամենցի Հայոց դէմ, որոնք միութեան հարկաւոր բարեփոփոխութիւնքը ընդունել չէին ուզեր, այնպիսի ճարտարութեամբ յարմարցուց իւր գործը, Պինեատեղի առաքելական նուիրակին և Թագաւորական քարտուղարի հետ, որ բերանացի կերպով համոզընելով Հայոց նուիրակները՝ դարձաւ մեծաւ փառք և հարկաւոր հրովարտականքով՝ ի Կամենից, որոնց օգնութեամբը՝ միութիւնը յաջողութեամբ կատարուեցաւ:

Շարունակելի:

ՎԵՑՕՐԵԱՅՔ

ՊԵՍԻԴԵԱՅ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԻ

— — —

ՁԵՆՈՒՅՈՒՄՆ

Գէորգ Պիտիդէս կամ Պիտիդացի՝ սարկաւազ և քարտուղար մեծի եկեղեցւոյն Կոստանդնուպօլսի յեօթներորդում դարու, առ Սարգսաւ պատրիարքաւ կայսերական ոստանին, բաց ի սակաւուց այլոց մանունց՝ գրեաց ի չափական տող և զառաջիկայս քերթուած Վեցօրէից կամ զարարչագործութենէ աշխարհի, յաւէտ իմն իւր լայնածաւալ պարզաբանութիւն ճգ. Սաղմոսացն Դաւթի:

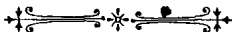
Յաւուրս երրորդի թարգմանչացն մերոց հելլենաբանից՝ երևի յեղեալ և սուրայն քերթուած ի հայ բարբառ, որում վկայեն ակնյայտնի յունախառն ոճ լեզուին և առմունք իմաստից բառիցն, այլովքն հանդերձ, մինչև չթողուլ երկբայութիւն՝ քայց միայն զանուանէ թարգմանչին անծանօթի, զոր ինձ ախորժելի թուի զՍիւնեցիէն հաւատալ Ստեփանոս, զթարգմանիչն Նեմեսեոյ և Նիւսացւոյն գրոց:

Պատառիկ մի և եթ (տողք 84) նշխարեալ մնայր առ մեզ ի թարգմանութենէ քերթուածոյս, զոր և յօգուտ բանասիրաց հրատարակեցաք ի Ռազմավէպ Հանդիսի ամօք յառաջ (1873, էջ 123). այլ գիտելով զի մեծագոյն ևս նշխար ամբարեալ յարգի ի մատենադարանի Մեծարգոյ Անտոնեան Հարց՝ ի Միլնագեղ Վոստանդնուպօլսի, ամաւ յառաջ պատեհաւ խնդրեցաք ի նոցանէ ընդօրինակել զնոյն: Եւ նոցա՝ փափաքանօք դեռ ևս ծածկելոյ զանձուն ի յայտ գալոյ, զիլնալ սիրայօժար առ խնդիր Վեհազունի Գլխոս շնորհեցին մեզ ըզհաւասար օրինակ ձեռագրոյն. զոր ի հրատարակելս՝ աստէն արժան համարիմք և զյայտնի շնորհակալիս մեր և զամենեցուն սիրողաց նախնեացն մերոց երկանց՝ մատուցանել առ վերոյիշեալ յօժարողս հրատարակմանն:

Որպէս տեսանի ի ստորեւ՝ պակասաւոր է օրինակն թարգմանութեան ոչ միայն ի սկիզբնն, այլ և ի միջավայրսն ուրեք ուրեք, և յաւէտ ի վերջ կոյս քերթուածոյն: Զպակաս տողս նշանակեմք առերի թաւահամարք՝ որք ցուցանեն զթիւ տողից յոյն բնագրին, ըստ որում ի տողս տողս գրուեցաք և զմիս:

հետ գրչագրեալն յօրինակին : — Ուր կարևոր թուեցաւ մեզ՝ սակաւ ուրեք նշանակեցաք ինչ ինչ՝ ի ստորեւ առ ՚ի հասկացումն իմաստիցն, և կամ ուր զանազանութիւն մեծ երևէր ՚ի յոյն բնագրէն, և զայնս ՚ի կարեւորաց ևեթ. զի ոչ աւանդուեք քաջ հաւատարիմ կացեալ է թարգմանչին իմաստիցն, և զի յոլով անգամ յեղեալ է ըստ բառից զյոյնն ՚ի հայ քան ըստ բանից, որ ոչ առաջիկա յիս ևեթ, այլ ընդհանուր թերութիւն է թարգմանչաց ութերորդի դարուն :

Հ. Ա. ՏԻՐՈՅԵԱՆ

Ո՛րպէս զի մեծ եմ գործք քո, տէր* :
ՄԱՄ. ԾԳ. 24.

- 22 Եկի՝ բերելով քեզ՝ յանապատէ սրտէ
Պտուղս մշակեալս ՚ի քոյոյդ ցօղոյ :
Քանզի ոչ էր ՚ի դէպ փշօք զանգելոյ
Անձին, մշակել խորհրդականի բանի հասկ.
Եթէ ոչ հատեալ քո զփշոցն աղտեղութիւնս՝
Հաներ կամ խլեցեր, և կամ սրագունիւ
Քոյոյդ աղօթից խոպանացուցեր սրով :
- 41 Այլ ո՛վ երկրագործդ վիմաց և մորենեաց.
Զի սերմանես դու և ՚ի վերայ վիմաց յոլովակի,
Եւ զաւակս ծնանել բռնադատես զփուշս,
Բուսուցանել պտուղս արժանաւորես և՛ զապառտած,
Եւ ՚ի թռչնոց՝ անյայտից թռուցելոց՝ ոչինչ
Ի քոյոյդ աստուածայնոց սերմանց քաղեսցէ :
Արդ ոռոգես զմեզ հոսմամբ արտասուաց,
Թերես լիցի զաւակ ՚ի յամլոյ,
Դարձեալ և պտուղ իմաստուն՝ յանապտուղ սրտէ :
- 50 Եւ վասն զի փախչիս ՚ի գովեստից՝ իբր ՚ի պարսաւանաց,
Ըստ գիտմանս զակնարկութիւնս ձկտեալ՝
Ասացից՝, ՚ի քոյսդ յուսացեալ աղօթից տէգս :
Արդ, աղբիւր բնաւորեցաւ բանի՝ մի,
Բայց երակք բազումք՝ անյայտից ականց.
Որովք Դաւիթ ոռոգանէ զամենայն միտս,
Զայստիկ գրոյ՞ բղխելոյ հոսմանս :

*. Ի բնագրին չիք բնաբանդ այդ :

2. Խօսի առ Սարգիս պատրիարք Կ. Պօլսի, որում նուիրէ զքերթուածն :

3. Յոյնն՝ զխաւս :

4. Զեք ՚ի յոյնն բառք իմաստան :

5. Իմա՝ փութացայց առ որ առաջի կայ ինձ ասել :

6. Յոյնն՝ զայսորի՛ գրչս, կամ լաւ ևս ՚ի հայումն՝ զայսորի՛ փրց :

- Որպէս զի մեծ է Աստուծոյ ստացուածոցս՝
 58 Արարչագործ և իմաստուն ամենագլխածուծին :
 79 Արդ, ով իմաստունդ օտարասերմն բանից,
 Լուր, Պրոկղ, և մի ճոխաբաներ .
 82 Զի 'ի քո պատճառ դիտմանդ տալոյ 3,
 Լռեսցեն Պրոկղը, և խօսեսցին վայրաբնակք :

Յաղագս երկնի

- 87 Ո զվտաշարժ՝ երկնի բնութիւն ,
 Գնդաձև իմաստնագործ ձեղուանացն ,
 Բարձրութեամբ լայնացեալ, և այսքան հաստիւք
 90 Խարիսխ եղեալ, յոչընչի կառուցեալ,
 Որպէս խորան զգունդն ձգեաց :
 Քանզի քո Որկնէն զաստուածաբարբառ տաւիդան
 Հարկանելով՝ Դաւիթ, խորան ասաց զգունդն .
 Պրկեալ ըստ երկայնութեանն, և զխորութիւն
 Պարզութեանն 'ի բարձունս մարմնոցն 4,
 Եւ կամ ծխոյ նմանութիւն ունելով սմա,
 Նախահայեաց սրատեսութեամբ ոմն ասաց,
 98 Ըստ աղօտաբար ակնարկութեան տեսութեանն ...
 100 Կամ զունդ կիսակտուր հեցի՝ օրինակաւն .
 Բարձրացեալ 'ի վեր կոյս և կորացեալ,
 Կամ ըստ նմին 'ի վայր բերմանն՝
 Յանձանօթաբար շարժութեանցն 6
 Ի ներքուստ կուսէ՝ այլ երևի թաքուցեալ,
 Սակայն ունի հաստատութիւն զառ 'ի քէն խարիսխն ,
 Ի վերայ անհաստատ հիման հաստատեալ :

Շարունակելի :

1. Իմա աբաբաժոյ կամ առ աբաբաժս :
2. Մթին են բանքք և 'ի յոյն բնագրին, որ ունի «Մենդեա պատճառս ընծայես հասանելոյ առ գիտունք» : — Յօրինակին 'ի լուսանցան գրուով կարմրագեղով . Գիտել է թէ առ Պրոկղ ահ յաբաբին իմաստաբան յիշի :
3. Յոյնն ունի «Ո որ զվտաշարժ գերկնի գնդաձև ձեղունան առ 'ի բարձունս բայնեցեր, և այնպիսի հիմամբք առանց խարսխաց հաստատուն կառուցեր, որ պէս խորան զգունդն ձգեցեր» :
4. Իմա՝ պրկեալ ըստ երկայնութեան պարզելոյ տաքածելոյ երկնային մարմնոց :
5. Յոյնն՝ ըստ օրինակի յեղատն կամ գմբէթի :
6. Պակասի լարձոթեանք յօրինակի Հարցն Անտոնեանց . այլ գոյ 'ի մեղաւն և 'ի յոյն բնագրին :